

Філіпова Оксана,
викладачка Полтавської
дитячої музичної школи №3
імені Бориса Гмирі
Коршунова Наталія,
викладачка Полтавської
дитячої музичної школи №3
імені Бориса Гмирі (м. Полтава)

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОГО САМОУСВІДОМЛЕННЯ В РОБОТІ З ДИТЯЧИМ АНСАМБЛЕМ БАНДУРИСТІВ

***Анотація.** У статті аналізується сутність педагогічних аспектів національного самоусвідомлення в роботі з дитячим ансамблем бандуристів.*

***Ключові слова:** педагогічні аспекти, національне самоусвідомлення, дитячий ансамбль бандуристів, музичне мистецтво.*

***Актуальність теми.** Здавна уявлення про Україну, її побут, культуру пов'язані з образом кобзаря-бандуриста – народного співця і поета. З творчістю кобзарів нерозривно пов'язане мистецтво гри на бандурі. Бандурне виконавство вже не одне століття є виразником дум та прагнень українського народу. Поступовий розвиток виконавства, зміцнення за останні роки глибинних традицій цього унікального виду творчості дозволили поєднати високопрофесійні надбання академічної школи із сучасними тенденціями української культури. Становлення національно свідомого бандуриста як носія українського духу, прищеплення йому любові до традиційного музичного мистецтва потребує комплексу знань з історії кобзарства та його ролі у розвитку незалежної української держави.*

***Мета статті** – полягає у висвітленні педагогічних аспектів формування національної самосвідомості дітей в ансамблі бандуристів.*

***Виклад основного матеріалу.** Метою і основними завданнями педагога в процесі роботи з ансамблем бандуристів – навчити дітей відчувати, слухати музику, пробудити любов до української національної культури, викликати емоційний відгук на музичні образи. Гра учнів в ансамблі знайомить дітей із традиційною культурою, сприяє розвитку музичного слуху та пам'яті, почуття ритму, виробленню специфічних навичок бандурного виконавства, уміння добре чути не лише себе, а й партнерів, узгоджувати свою партію з іншими, оволодівати основами вокально-хорового мистецтва.*

Невід'ємною складовою у роботі дитячого ансамблю бандуристів є спів. Необхідно враховувати вікові особливості розвитку голосового апарату дітей та підлітків. Усі завдання, які керівник ансамблю ставить перед учнем, мають відповідати, насамперед, віковим можливостям дитини. Відомо, що голос людини не є незмінним, його чотири основні властивості: діапазон, висота, сила й тембр – формуються поступово і змінюються залежно від віку та статі співака. До 10-річного віку голос, як правило, зберігає характерний дитячий тембр. Він досить легкий, ніжний, і відзначається високим, м'яким, але несильним звучанням. Проте, з часом голосові м'язи зміцнюються, голос стає більш сильним, гнучким. Найвідповідальнішим періодом вокального виховання вважається робота з підлітками у віці 11-15 років, оскільки в цей час відбувається активна перебудова всього організму і, зокрема,

голосового апарату. Необхідно також вчити учасників дитячого ансамблю бандуристів співати без супроводу. Спів асаррелла вдосконалює слух учнів, розвиває ладо-гармонічне почуття.

При створенні ансамблю бандуристів, викладач повинен приділяти значну увагу як хоровому співу, так і гри на бандурах. У процесі творчої роботи також необхідно враховувати індивідуальні якості кожного учасника ансамблю, вдумливо розподіляти вокальні та інструментальні партії відповідно до виконавських можливостей учнів. Починаючи з перших занять, керівник колективу мусить домагатися інтонаційної чистоти й узгодженого ансамблевого звучання. Особливу увагу слід звертати на сполучення співу з супроводом.

Під час занять ансамблю бандуристів особливу увагу слід звернути на ритм. У кожного учня – власне відчуття ритму, а специфіка ансамблевої гри вимагає вироблення колективного сприйняття ритму. Отже, важливо допомогти учням усвідомити характер окремих фраз, речень, співвідношення між ними, а також ритмічні конструкції всього твору. Навички гри в ансамблі найкраще виховувати спочатку на ритмічно нескладних творах. Чимала кількість прикладів є в українських народних ліричних та жартівливих піснях, а також у традиційних колядках, щедрівках, гаївках, майвках.

Протягом усього періоду навчання учасники ансамблю повинні виступати поза стінами навчальної аудиторії. Виступ на естраді перед глядачами стимулює учасників ансамблю зосередитись і якнайкраще виконати поставлені керівником завдання. Чим частіше учні виступають на публіці, тим впевненіше вони почувають себе на сцені, тим якіснішим стає виконання, що сприяє засвоєнню навичок гри в ансамблі бандуристів та поглибленню національного самоусвідомлення.

Готуючи колектив до виступу перед слухачами, необхідно окремо приділити увагу поведінці учнів на естраді та їхньому зовнішньому вигляду. Традиційно ансамблі бандуристів одягнені в українські національні костюми і зі сцени мають яскравий і святковий вигляд. Програма має бути вивчена досконало, щоб учасники ансамблю почувалися вільно і розкуто на сцені, доносячи до слухача художній образ твору. Систематичні виступи ансамблю перед слухацькою аудиторією сприяють поглибленню засвоєного музичного матеріалу, покращенню виконавських навичок та професійній впевненості.

Репертуар ансамблю бандуристів має бути різнобічним – включаючи як вокальні, так і інструментальні твори, а також акомпанемент для співаків та солістів на різних інструментах: сопілці, домрі, балалайці, скрипці тощо. Завдання викладача – добирати п'єси таким чином, щоб вони не лише стимулювали розвиток ансамблевого співу, а були посилюючими з технічного боку як у вокально-хоровому, так і в інструментальному сенсі. Народна пісня, що пройшла вікову кристалізацію, завжди була і буде невичерпним джерелом пізнання світу, крилатим носієм наших національних духовних цінностей. І бандуристи, звертаючись до скарбниці традиційної культури свого регіону, прагнуть вивчати старовинні зразки пісенного мистецтва.

Висновки. Бандура є одвічним символом волелюбного духу й національного самоусвідомлення українців. Звитязно і переможно звучать струни, утверджуючи національні традиції і здобутки нашого народу. Благодатними зернятками на творчій ниві є пісні у супроводі бандури для дітей, які сприяють вихованню і формуванню у підростаючого покоління юних бандуристів та молоді любові до рідної землі, до бандури – інструменту, який

як духовний скарб передано нам у спадок від попередніх поколінь.

Список використаних джерел

1. В'язовський В. Деякі погляди на минуле і майбутнє ансамблевого виконавства в Україні. Матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. К. С. 51-53.
2. Беженар О. П. Сучасний стан та перспективи розвитку бандурного мистецтва. II Міжнародна наук.-практ. конф., Київ, 2006 р. К, :ДАКККІМ, С. 125-127.
3. Кучерук В. Ф. Грає оркестр українських народних інструментів. Луцьк : Ред. видавн. відділ «Вежа», 2005. 258 с.
4. Сточанська М. Вокальні ансамблі у супроводі бандур. Луцьк : Вежа, 2005. 275 с.
5. Шевченко М. Методика роботи з ансамблем бандуристів. Івано-Франківськ : Плай, 2003. 56 с.

Хниченко Юлія,
голова циклової комісії,
керівниця ансамблю бандуристів
«Любава» Полтавського фахового
коледжа мистецтв
імені М.°В.°Лисенка,
Пустяк Світлана,
викладачка Полтавської дитячої
музичної школи №2
імені В.°П.°Шаповаленка (м.°Полтава)

ВИХОВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МУЗИКАНТА-ВИХОВАНЦЯ У КЛАСІ БАНДУРИ

***Анотація.** У статті характеризуються етапи розвитку технічної вправності, яка реалізується в різноманітній концертній діяльності учнів. Обґрунтовано важливість і необхідність виховання технічної майстерності музиканта-вихованця у класі бандури, що сприяє їхньому всебічному музичному розвитку, успішній концертній діяльності, орієнтації на професію музиканта.*

***Ключові слова:** музикант-виконавець, технічна майстерність, інструктивний матеріал, єдність художнього та технічного розвитку.*

Виховання технічної майстерності музиканта-виконавця є важливою ланкою музичної педагогіки та виконавства, а методика роботи над технікою бандуриста потребує сучасних напрацювань.

Технічні вимоги до виконавців на бандурі особливо зросли за останні роки. Твори сучасних композиторів А.°Гайденка та І.°Гайденка, Р.°Гриньківа, М.°Дремлюги, В.°Зубицького, К.°Мяскова, Ю.°Олійника, М.°Стецюна; переклади для бандури творів композиторів різних епох та стилів примушують виконавців шукати нових засобів у роботі над технікою для звукової реалізації художніх образів при інтерпритації такого оригінального репертуару.

В основу виховання музиканта-виконавця у Полтавській дитячій музичній школі №2 імені В.°П.°Шаповаленка покладений принцип єдності художнього та технічного